І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 82. ДЖЕРЗИ СИТІ І НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 1-го ТРАВНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 1, 1958 No. 82. VOL. LXV.

КІЛЬКІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ У ЗДА ЗМЕНШИЛАСЯ НА 78,000

В КОНҐРЕСІ ПОЧАЛИСЯ ДЕБАТИ НАД СПРАВОЮ ДОДАТКОВИХ ДОПОМОГ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

Вашинґтон. — В періоді від половини березня до половини квітня ц. р. кількість безробітних у ЗДА зменшилася на 78,000, з 5,198,000 до 5,120,000. Все ж таки, це зменшення процентово не таке високе, як було воно в тому самому часі минулими роками. Повідомляючи про цей незначний спадок безробіття, секретар торгівлі Сінклер Вікс сповістив, що водночас із цим кількість затруднених у ЗДА зросла на 596,000, значить до 62,907.000 осіб. Цей зріст затруднення не відповідає зменшенню кількости безробітних тому, що він спричинений передусім сезоновим затрудненням жінок і студентів у сільському господарстві. Числа про стан безробіття і затруднення були опубліковані цього місяця на десять днів скоріше, як звичайно. Основуються вони на даних, зібраних департаментом торгівлі. В порівнянні до щорічного зменшення безробіття в місяці квітні на протязі останніх чотирьох років, що виносило пересічно 200,000 осіб, зменшення безробіття на 78.000 є незначним, хоч і стверджує дальшу тенденцію до поправи в теперішній господарській ситуації. Опубліковані Віксом дані про зріст стану затруднення відносяться до сільсько-господарських робітників. Інформації про стан затруднення в індустрії будуть проголошені щойно в наступному тижні у звідомленні департаментів торгівлі і праці.

На думку Міні, президента АФП - КІО, стан безробіття є далі дуже критичний і проголошені дані вказують на те, що рецесія триває далі і вимагає дальших заходів для її поборювання. У зв'язку із тяжкою ситуацією безробітних демократична більшість у Конґресі плянує приспішити розгляд запропонованих і урядом і демократами законопроєктів про продовження виплати допомоги безробітним. Дебати в цій справі вже почалися і є можливість, що вже в четвер або в п'ятницю цього тижня буде прийнятий демократичний законопроєкт, який передбачає виплату допомог на додаткових 16 тижнів у висоті до 45 долярів. З цих допомог мало б скористати 5 мільйонів робітників, незалежно від того, чи вони управнені чи не управнені стейтовими законами до одержування допомог на випадок безробіття. Здійснення цього демократичного законопроєкту, особливо щодо виплат допомог незабезпеченим відповідними законами робітникам, мало б коштувати 1,700,000,000 долярів, які мали б бути асиґновані федеральним урядом для окремих стейтів. Урядовий законопроєкт не передбачає виплати допомог неуправненим до їх одержування робітникам і пропонує продовження часу виплат лише до 50 процентів часу обов'язуючого в окремих стейтах, значить щонайбільше на додаткових 13 тижнів.

Джансон про потребу акції Конґресу для підтримки економіки

Вашинґтон. — Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон заявив в промові в Сенаті, що Конґрес повинен діяти, щоб підтримати економіку країни. Він сказав, що якщо дотеперішні заходи не принесуть поліпшення господарки, то треба, щоб Конґрес ухвалив закон про дальші федеральні видатки на підтримку господарства, а як і це не помогло б, то конче треба ухвалити закон про зменшення прибуткових податків. Сенатор Джансон є головою Демократичного Дорадчого Комітету, який займається справою економічної рецесії. Цей комітет має 3-пунктовий плян для поліпшення економіки: 1. Збільшити цивільні видатки уряду. 2. Полегшити кредити, зменшуючи дисконто в федеральних банках. 3. Зменшити прибуткові податки.

Економісти дораджують урядову акцію для поборювання економічної рецесії

Вашинґтон. — На Спільній Конґресовій Економічній Комісії зізнавало 8 економістів, і 6 з них рекомендували, що конче потрібна урядова акція для того, ощб поліпшити економічний стан країни. Майже всі економісти згідні в тому, що ще перед кінцем червня ц. р. скінчиться критичний стан, і економіка країни почне поліпшуватися. Представник Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій — Джордж Міні заявив, що економічна знижка поглиблюється, і тому треба зменшити податки і збільшити федеральні видатки. Економісти рекомендували, щоб уряд вніс законопроєкт про зменшення прибуткових податків і щоб збільшити видатки федеральної скарбниці на те, щоб приспішити ріст економіки при допомозі збільшеної продукції.

Журналісти передбачають війну не пізніше як за 7 років

Ню Йорк. — Пресовий Клюб Закордонної Преси розіслав був квестіонар своїм членам, запитуючи їх, між іншим, і про те, коли на їх думку вибухне війна. На запити відповіло 448 журналістів, і 74 відсотки з усіх відповідей передбачають, що найближча війна буде не пізніше як за 7 років. (Журналісти мають на думці загальну війну, або малу місцеву війну). 61 відсоток відповідей передбачає, що нова війна почнеться на Середньому Сході, а 18 відсотків, що в Північній Африці. Більшість американських журналістів, які працюють закордоном, заявляє, що обнижується рівень американської закордонної політики.

В АМЕРИЦІ

● **Демократичний конґресмен із Ню Йорку,** Герберт Зеленко, вніс законопроєкт про зміну деяких високих нот в державному гимні ЗДА, щоб зробити його легшим для співання. Ці маленькі поправки, твердить Герберт Зеленко, не змінили „ані гармонії, ані духа музики" національного гимну.

● **Совєтський амбасадор** у Вашинґтоні Міхаїл Меншиков заявив на телевізійній передачі, призначеній для студентів, що Нікіта Хрущов зовсім не наслідував Сталіна, коли обійняв найвищу владу в СССР. Хрущов став прем'єром тому, що він „єдиний надається на те становище". Меншиков бреше американським студентам, кажучи їм, що в СССР і надалі є „колективний провід".

● **27-річна Рей Л. Мейлін,** їдучи автом у Клівленді, Огайо, на перехресті вулиць, подала рукою знак, що скручує наліво. В цей момент невідомий чоловік зірвав їй з руки діямантовий перстень та годинник вартости 800 долярів, всів до свого авта і втік.

● **Представник Колюмбії** заявив, що уряд його країни в серпні або вересні цього року запросить міністрів закордонних справ 20-ох південно-американських держав і ЗДА до Боґоти, щоб координувати оборону та економіку Західньої Півкулі.

Дженерал Моторс повідомили робітників, що контракт кінчається 29 травня

Дітройт, Мишиґен. — Представник Корпорації Дженерал Моторс повідомив Спілку Об'єднаних Автомобільних Робітників, що її контракт із робітниками скінчиться 29-го травня, згідно з важністю того контракту. Представник робітництва відповів на це, що зорганізоване робітництво „не дасться втягнути до страйку", коли існує така ситуація, що на тому користати могли б працедавці. В колах автових промисловців інтерпретують ту заяву містоголови Спілки Об'єднаних Автомобільних Робітників Лієнарда Вудкока як відворот від недавньої войовничости представників спілки. Робітництво домагалося ще цього року збільшення заробітної платні, зменшення числа годин праці в тижні та участь в зисках підприємців. Тепер ситуація в автомобільному промислі дуже не корисна. Дженерал Моторс повідомили, що в першій чверті цього року прибуток зменшився на 29 відсотків. Представник робітництва заявив, що будуть дискутувати справу продовження контракту.

Ніксон з'ясовує політику ЗДА у відношенні до південно-американських диктаторів

Монтевідео, Уруґвай. — Віце-президент ЗДА Ричард М. Ніксон під час своєї подорожі доброї волі по південно-американських державах, відвідав Уруґвай і там заявив у своїй промові в Сенаті, що ЗДА будуть співпрацювати з урядом Уруґваю, щоб „розв'язати спільні наші проблеми — соціяльні, політичні і економічні". Ніксон сказав, що між обома країнами може будуть і різниці думок, але їх легко розв'язати, коли нашою спільною ціллю є: „воля, незалежність, економічний поступ і втримання миру у світі". Віце-президент відповідав на запит провідника студентської федерації Рікарда Єлпа, чому уряд ЗДА приязно відноситься до диктаторів у латинських американських державах. На думку Ніксона це діється тому, що уряд ЗДА не може вмішуватись у внутрішні справи жадної американської держави, і тому мусить утримувати приязні відносини і з тими країнами, де є при владі диктатори. Але населення ЗДА не любить диктаторів. В справі економічних обмежень в торгівлі ЗДА з закордоном, то Ніксон заявив, що ЗДА мусять обмежувати імпорт деяких товарів з огляду на економічну знижку в Америці.

Фон Бравн і д-р Солк „між 7-ма найбільшими живими американцями"

Вашинґтон. — Торговельна Палата ЗДА відзначила „7-ох найбільших живих американців" в цьому році, і між ними знаходяться д-р Вернер фон Бравн та д-р Йонас Е. Солк. Д-р фон Бравн є директором армійської команди керованих ракет в Гансвіллі, Алабама, і він причинився до того, що ЗДА випустили першого сателіта в космічні простори. Д-р Солк є професором на медичному факультеті Питсбурзького університету, і його відзначено за винахід вакцини проти поліо і проти інфлюенци. Ці нагороди признаються тим американським громадянам, „які визначно причинилися до людського поступу з власної ініціятиви, самоупевнення та амбіції". — Між іншими відзначеними є ще такі визначні американці: — Дж. Едґар Гувер, директор Федерального Бюра Інвестиґацій, директор і дослідний директор Корпорації Дженерал Моторс Чарлз Ф. Кеттерінґ та інші.

Цьогорічні випускники середніх і високих шкіл натрапляють на конкуренцію при отримуванні праці

Вашинґтон. — Фахівці з департаменту праці передбачають вже тепер, що цьогорічні випускники середніх і високих (академічних шкіл) матимуть деякі труднощі в отриманні праці в червні цього року, бо цьогорічна економічна знижка спричинить те, що не будуть так розхапувати абсольвентів шкіл, як це було в попередніх роках. Та все ж таки і цього року негайно знайдуть працю учителі, науковці, інженери, медичні техніки і деякі фахові продавці. В червні коло 1,500,000 учнів середніх шкіл (гайскул) закінчать навчання, з чого тільки половина піде на дальші студії, а друга половина шукатиме праці. Шукатимуть праці і 400,000 випускників каледжів і університетів. В минулих роках всі абсольвенти академічних шкіл легко діставали працю, мавши контракт ще перед закінченням шкільного року. Цього року буде досить велика конкуренція між випускниками бо фірми й підприємці будуть вибирати собі тих, яких вважатимуть за найкращих.

Нові досліди знаходять причиновий зв'язок між куренням і пістряком

Лос Анджелос, Каліфорнія. — Д-р Френк Р. Лемон із Медичного Каледжу в Льома Лінда, Каліф. і д-р Ернест Л. Виндер з Інституту для Досліду над Пістряком повідомляють, що їхні студії показують, що пістряк легенів виступає 10 разів менше в некурців в порівнянні з тими людьми, які курять. Ці лікарі досліджували 8,692 пацієнтів, між якими було 564 таких, які були приналежні до Адвентистів 7-го Дня, а 8,128 належали до інших віровизнань. Ці адвентисти зовсім не курять, і між ними було 10 разів менше хворих на пістряка легенів і тільки три п'яті хворих на серцеві недуги в порівнянні з курцями. Між некурцями був також на багато менший відсоток хворих на пістряка усної ямини, горла та інших частин тіла. Представники тютюнової промисловости вказують на те, що визнавці Адвентизму 7-го Дня їдять мало м'яса і риби, п'ють мало кави і горілки, а зате п'ють багато молока і не курять. Невідомо, що є причиною того, що вони менше хворіють на серце і на пістряка.

СПРАВА КОНТРОЛІ НАД ПОЛЯРНИМ ОБШИРОМ

Генрі Кебот Ладж, постійний амбасадор ЗДА в Об'єднаних Націях, пояснює на засіданні Ради Безпеки ОН у минулий вівторок американську пропозицію, щоб над північним підбігуновим обширом встановити міжнародну контролю летунством, себто реалізувати давню ідею през. Айзенгавера про „відкрите небо".

Англія і Франція погодились з Єгиптом щодо Суезу

Рим. — Між Світовою Компанією Суезького Каналу з одного боку та Єгиптом з другого підписано у вівторок 29 квітня ц. р. у Римі договір про признання Єгиптом відшкодування названій компанії за страти, понесені внаслідку націоналізації Суезького Каналу Єгиптом 26 липня 1956 року. Тому, що уділовцями Компанії Суезького Каналу є в більшости Англія, а в меншості Франція, чи пак окремі французькі корпорації і особи, до насправді підписаний тепер договір закінчує 21-місячний конфлікт між тими державами та Єгиптом за Суез. Підписана угода признає Компанії Суезького Каналу відшкодування у висоті 28.000,000 анг. фунтів, себто коло 81,000,000 долярів, платних в шістьох ратах. За тією угодою — весь масток Компанії, що знаходиться поза територією Єгипту, залишається власністю Компанії. Як „завдаток" на сплату єгипетських зобов'язань признано коло 15,000,000 дол., що їх Англія і Франція зібрала була від різних корабельних компаній за користування Суезьким каналом вже після його націоналізування Єгиптом. Посередниками в цій справі були директори Світового Банку, приявні теж на тій останній конференції у Женеві. Коментатори звертають увагу на дату підписання тієї умови: це сталося в той сам день, в якому президент З'єдиненої Арабської Республіки Нассер прибув до Москви на кількатижневу візиту. Єгипет хотів таким чином „зневтралізувати" на Заході враження тієї подорожі до Москви.

Нассера парадно вітали у Москві

Москва. — Большевики уладили президентові З'єдиненої Арабської Республіки Ґамалеві Абделеві Нассерові надзвичайно парадне прийняття, коли він у вівторок 29-го квітня прилетів до Москви на кількатижневі відвідини СССР. На летовищі були приявні: „президент" СССР Клим Ворошилов, прем'єр Нікіта Хрущов і всі інші совєтські „проміненти". Назустріч вилетіла ескадра совєтських літаків, змобілізовано шкільні діти, що обкидували гостя квітами, військо творило шпалір, а скрізь красувались велетенські портрети Нассера поруч із такими ж портретами Леніна. Нассерові призначено на помешкання колишні царські кімнати на Кремлі. Зараз у першому дні, коли Нассер склав вінок в мавзолеї Леніна-Сталіна і куртуазійно відвідав Ворошилова й Хрущова, відбулось в його честь перше велике прийняття на Кремлі.

Ірляндія не виключає своєї приналежности до Британського Коммонвелту

Дублін. — Ірляндський прем'єр Імон де Валера в пресовому інтерв'ю не виключив можливости, що Ірляндська Республіка приступить до Британського Коммонвелту, але це могло б статися — твердив де Валера — тільки після об'єднання цілої Ірляндії в одну державу, після одобрення такого пляну всенародним плебісцитом і на такій самій базі, як її має Індія. Тому, що Індія є самостійною республікою із власним президентом, то й Ірляндія виключає, щоб англійська королева була признавана ірляндською монархинею. Де Валера вважає, що з'єдинення Ірляндії — це внутрішньо-ірляндська проблема, до якої Англія не повинна втручатися. Далі теперішній ірляндський прем'єр, останній у живих з кол. лідерів ірляндської протианглійської революції, заперечив, наче б він виключав збройну боротьбу за з'єдинення Ірляндії, однак він твердив, що тепер не час для такої методи. Як відомо, в Ірляндії заборонена підпільна організація, Ірляндська визвольна армія, яка стосує засоби терору на терені автономної північної Ірляндії, підлеглої Англії. Тому нинішні ірляндські революціонери вважають де Валеру, колишнього героя ірляндського народу „зрадником".

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **В доказ пошани для Гол. Отамана С. Петлюри** редакція польського журналу в Парижі „Культура" склала вінок на його могилі в дні 1-го травня ц. р. Водночас із цим у квітневій книжці цього ж журналу вміщено редакційний коментар п. н. „Отаман Петлюра", написаний з приводу знеславлення пам'яти сл. п. С. Петлюри. В коментарі підкреслюється, що існують світові чинники, заінтересовані в компромітуванні українського незалежницького руху, яким залежало і на смерті Петлюри в 1926 р. і на нівеченні леґенди Гол. Отамана УНР в 1958 р. Редакція „Культури" вважає траґедією, що „таємну розгру" намагається хтось робити жидівськими руками.

● **Збірник „Україна в другій Світовій Війні"** появився заходом Українських Студентських Громад у Балтиморі, Вашинґтоні і Филаделфії. До збірника включені доповіді виголошені на Перших Студійних Днях влаштованих у днях 5-6 жовтня м. р. в Балтиморі. Доповіді присвячені історії українського націоналістичного і студентського руху під час війни, як теж історії постання українських збройних формацій й Українських Національних Рад у тому часі.

● **Третю педагогічну Конференцію** заплянувала Управа Об'єднання Українських Педагогів Канади на 31 серпня ц. р. На цій одноденній конференції будуть обговорені виховні системи в Канаді, Америці, Англії, Франції, Німеччини, Італії та Совєтськім Союзі. Конференція відбудеться в приміщенні УНО, 297 Каледж вул. у Торонті. По конференції відбудеться „Традиційний Раут Педагогів".

● **Ілюстрований журнал виховання і культури п. н. „Рідна Школа"** почало видавати в Торонті Об'єднання Українських Педагогів Канади. Журнал виходитиме кожного місяця крім літніх місяців липня і серпня. За редакцію підписує журнал, як відповідальний редактор д-р Василь Луців. Журнал є продовженням журналу „Учительське Слово", що виходив досі в Торонто.

ОН РОЗГЛЯДАЮТЬ ПРОЄКТ ЗДА ПРО КОНТРОЛЮ АРКТИКИ

Об'єднані Нації. — У вівторок 29-го квітня ц. р. 11-членна Рада Безпеки Об'єднаних Націй почала обмірковувати американське внесення на встановлення міжнародної контролі над північним підбігуновим обширом. Формально це було, властиво, продовження нарад Ради Безпеки над скаргою Совєтського Союзу проти ЗДА у справі вишкільних летів американських бомбардувальників недалеко арктичного обширу, проте совєтський делеґат Соболев відкликав був свою резолюцію 21-го квітня ц. р., побачивши, що вона не має ніяких виглядів перейти на Раді Безпеки. Однак тому, що ця справа все ще стояла на денному порядку, ЗДА могли у зв'язку з цим поширити проблему і зголосити власну резолюцію, не вимагаючи скликання для цієї справи спеціяльної сесії Ради Безпеки. Американський внесок був широко мотивований амбасадором Генрі Кеботом Ладжом. Він пояснював його на малі арктичного обширу. За пропозицією ЗДА, під міжнародну контролю мали б підпасти всі терени на північ від т. зв. арктичного кола, що належать до ЗДА, Канади, Данії і Норвеґії, півострів Камчатка, Алеутські і Курільські острови та взагалі той весь обшир, почерез який совєтські чи американські бомбардувальники або ракети могли б найкоротшою повітряною лінією заатакувати американську чи совєтську територію. Американська резолюція пропонує, щоб 5 держав, які брали участь в нарадах Підкомісії для справ роззброєння в минулому році в Лондоні (Лондонська конференція роззброєння), а саме: ЗДА, СССР, Англія, Франція і Канада, плюс Норвеґія і Данія, які мають землі в арктичному обширі, перевели в найкоротшому часі конференцію для виготовлення системи міжнародної контрольної інспекції, яка виелімінувала б небезпеку раптової атаки почерез арктичний обшир. — Совєтський представник Соболев рішуче цьому противився. Він заявив, що Рада Безпеки має займатись совєтською скаргою проти Америки за лети її бомбардувальників з атомовими й водневими бомбами, а теперішній внесок ЗДА про контролю над арктичним обширом — це „диверсія", яка хоче відвернути увагу від совєтського внеску. Він зголосив від себе нову резолюцію, яка частинно є повторенням давньої, але наприкінці має заввагу, що конференція „на вершинах" має зайнятись також справою прийняття заходів проти небезпеки несподіваної атаки. Несподіванкою на тому вівтірковому засіданні Ради Безпеки була поява генерального секретаря ОН Гаммершилда та складення ним короткої заяви в користь американського внеску. Він застерігся, що цим він не висловлює одностороннього становища в чиюсь користь, а виконує тільки обов'язок генерального секретаря ОН в користь міжнародного роззброєння та забезпеки миру, причому він покликався на те, що недавно на пресовій конференції похвалив був совєтську заяву щодо припинення дальших експериментальних атомових дослідів. — Наради Ради Безпеки ОН перервано до п'ятниці, бо різні члени Ради просили дати їм час порадитись з своїми урядами, яке становище треба зайняти.

Тіто приїде до Варшави на відвідини

Варшава. — У Варшаві переконані, що юґославський маршал Тіто таки не відкличе своєї заповідженої візити і приїде до Польщі в означеному терміні 28 травня ц. р. Поляки цим дуже вдоволені, бо лякалися, що внаслідку нового московсько-юґославського конфлікту і солідарности Польщі з Совєтами, щоб на юґославський партійний з'їзд не висилати офіційних партійних делеґацій, а щонайвище „обсерваторів" — Тіто образиться і не захоче відвідувати Польщі. Однак — твердять закордонні обсерватори у Варшаві — Ґомулка буцім-то вплинув на Хрущова, щоб той не продовжував публічних атак проти Тіта а переніс новий спір за юґославську політичну програму на внутрішній терен „приязних товариських дискусій". Тіто буцім-то вдоволений з такого обороту справи і вдячний Ґомулці, бо хоч дістав він повну підтримку від юґославського комуністичного конґресу у спорі з Хрущовим, проте продовжування того спору підважувало б його позицію в міжнародньому комуністичному світі та в більшій мірі узалежнювало від допомоги з Заходу. Знову ж у Варшаві — твердять західні кореспонденти — вдоволені, що Тіто покищо вийшов з свого спору з Москвою горою та не піддався шантажеві з боку Москви. Польські комуністи дуже боялися, що опиняться між молотом і ковалом, тому хотіли, щоб юґославсько-московський спір закінчився, але тішаться, що Хрущов скомпромітувався своєю останньою атакою проти Тіта.

У СВІТІ

● **Папа,** потрясений вісткою про те, що призначеному на керівника всіх католицьких місій у світі, американському кардиналові Семюелові Стрічові мусіли відтяти праву руку внаслідок зціпу крови, — дозволив йому після видужання відправляти Богослужби з помічником. У кімнаті оперованого 70-річного духовника поставлено реліквію: частину рамени святого Франціска Ксав'єра. Папа переконаний, що кардинал Стріч, видужавши, зможе перейняти призначені йому функції в колеґії кардиналів.

● **В Єгипті** військовий суд засудив на довгі в'язничні кари 5-х видатних арабських діячів, які ніби плянували повалити правління президента Нассера і відновити монархію, покликавши на престіл якогось близького свояка останнього короля Фарука. Головним змовником був — твердить єгипетський уряд — колишній міністер внутрішніх справ Ахмед Мортада ель Мараґі. Судовий процес відбувався при порожній лаві підсудних, бо всі вони встигли втекти за кордон.

● **В Індонезії** оскаржено колишнього шефа штабу, полковника Зулькіфлі Любіса в змові проти індонезійського президента Сукарна, на якого 30 листопада минулого року кинено бомбу, що не зробила нікому жадної шкоди. Любіс, один із передових діячів Мусульманської партії, ворожої комуністам, виїхав з Індонезії ще в 1956 р. коли Сукарно взяв виразний прокомуністичний курс.

● **В Ульмі, в Західній Німеччині,** розпочався в німецькому суді найбільший після останньої війни процес проти 10-х колишніх ґестапівців, оскаржених в убивстві 5,502-ох осіб, яких вони перед смертю змусили викопати собі могилу. Це масове вбивство відбулось влітку 1941 року біля Мемелю на Балтійському побережжі. Головним обвинуваченим є бувший шеф відділу Ґестапо в Мемелі, Бернард Фішер - Шведер. Підготову до цього процесу, що триватиме три місяці, ведено протягом двох років. Мають переслухати коло 200 свідків.

● **В Японії** Товариство голубиної комунікації зорганізувало „голубину пошту" для обслуговування рибалок та альпіністичних станиць у високих горах. Мається на увазі влаштувати 50 баз з 300 голубами на кожній. Спеціяльно вишколені голуби можуть покривати віддаль 250 миль (коло 400 кілометрів), незалежно від погоди. Великі японські часописні видавництва віддавна послуговуються голубами для пересилання пресових новин, щоб унезалежнитись від химерної пошти.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИПРАВДАНІ НАДІЇ

Минулої суботи й неділі Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч" на делегатському з'їзді і бенкетом в Ню Йорку відзначило 10-річчя свого існування. Ця організація, як свідчить її назва, не є формальним об'єднанням українських переселенців з европейської скитальщини після другої світової війни, але такою вона є на ділі. Тому, хоч вона об'єднує відносно малий відсоток тих поселенців, можливо, лише десяту частину тієї кількости, яка є сьогодні в рядах Українського Народного Союзу, вона може бути своєрідним символом того великого прошарку нашої американсько-української спільноти, до якої відноситься заголовок цього коментаря.

Чому виправдані надії і які надії? Усі ті, що жили в цій країні перед масовим переселенням нових поселенців з европейської скитальщини десять років тому, мають ще в свіжій пам'яті саме ті надії, які покладала американсько-українська спільнота на цих нових поселенців і якими супроводила ведену нею переселенчу акцію. На ширшу скалю розголосила цю справу „Свобода", почавши безпосередньо після закінчення війни акцію збірки 100-долярових пожертв на ведену ЗУАДКомітетом допомогу скитальцям в Европі. І ця акція, що принесла кругло 30,000 долярів, становила першу фінансову базу того комітету. Річники „Свободи" за 1946-1950 роки — це наче один великий гимн на славу українських скитальців, про вартість яких писалось тільки в суперлятивах.

Сьогодні, після того, як минуло вже понад 10 років практики, „Свобода" з чистим серцем і з переконанням може ствердити, що вона не помилилась. Пригляньмось бодай побіжно загальному образові і, як кажуть, „рекордові".

Поминаючи питому вагу й вартість наших переселенців після другої світової війни, треба в першу чергу підкреслити факт їх повного включення в існуючу вже на цій землі американсько-українську спільноту та її інституції. Вже згадано, що понад 25,000 цих нових поселенців є сьогодні членами УНСоюзу і грають в ньому щораз важливішу ролю. Подібно мається справа і в інших організаціях, місцевих і центральних. Щораз активнішу ролю грають ці поселенці і в нашій зорганізованій участі в загально-американському політичному та громадському житті. Вартість і значення Американської України та її потенціял зросли до висот, які виправдують найсміливіші надії. У списках професорів американських середніх і високих шкіл щораз більше українських імен. Ці імена вже не є рідкістю і в ділянках культурній, професійній, господарській, політичній, не бракує їх уже й на видатних становищах.

Коли ж мова про життя нашої української спільноти в Америці і Канаді, то ця „свіжа кров" дала йому неймовірну енергію. Крім згаданого вже включення в існуючі організаційні рямки й інституції, виросли і розвиваються нові, що всім нам і нашому імені приносять тільки честь. Наукові інституції, як НТШ і УВАН, професійні організації лікарів, інженерів та піднесення на висоту давніх і створення нових видавництв, сміливі й успішні спроби нових фінансових, промислових та купецьких підприємств і безліч всіляких інших фактів цілком виправдують зв'язувані з новими поселенцями надії. Не дописують головно пожертви на народні цілі, але це вже окрема тема.

Цей реєстр був би неповний без згадки про молодь, що вийшла і виходить з цього прошарку нашої спільноти. Тисячі хлопців, що носили уніформи американських збройних сил і здобули найвищі признання та відзначення не тільки у вишкільних таборах, але й на побойовищах Кореї; тисячі хлопців і дівчат у високих американських школах, поважна частина з них об'єднана у своїх українських студентських громадах — здобувають найкращі успіхи в науці, разом з дітьми та внуками давніших поселенців; широка мережа курсів українознавства та молодечі організації, як Пласт, СУМА, МУН, ОДУМ, танцювальні й аматорські гуртки, видання для дітвори й молоді — чи ж можуть бути кращі надії на майбутнє!

Очевидно, що були і всілякі більші та менші тертя, були трудноші й виїмки. Вони можуть бути також і в майбутньому, бо ми є жива і творча спільнота. Але загальні підсумки і результати є такі, що ними кожний з нас може оправдано пишатись. Такий розвиток не був би можливий, якби давні, тут народжені й нові поселенці не виявили максимальної доброї волі і зусиль, щоб усі ці три головні прошарки нашої спільноти, різні своїм минулим, але пов'язані кров'ю, церковними і культурними традиціями та ідеалами зцементувати в один творчий моноліт з думкою про найкращі інтереси нашої спільноти, країни, в якій живемо, і народу, з якого походимо.

НОВІ КРУТІЙСТВА МОСКВИ

Коли на минулотижневій пресовій конференції запитали президента Айзенгавера, як він пояснює собі останні несподівані викрутаси, придумані Москвою, Президент відповів просто: він стоїть перед загадкою. У чому полягає ця загадка? Як відомо, не Захід, а Совєти перші виступили з ініціятивою скликання конференції голів урядів, щоб „відпружити атмосферу" та промостити шлях до тривкого миру. Маючи за собою сумний досвід подібних конференцій „на вершинах" за останніх 15 років — у Тегерані, Ялті, Потсдамі й Женеві, з участю по стороні Совєтів спершу Сталіна, потім Булґаніна й Хрущова, — західні держави поставились до цієї ідеї насторожено і відразу виставили передумову, щоб таку конференцію заздалегідь добре приготовити. У Вашингтоні, Лондоні й Парижі одностайно стверджено, що треба запевнити заздалегідь бодай сякий-такий успіх нової зустрічі голів урядів, щоб вона не була тільки „театральним видовищем", і щоб — як казав Д. Д. Айзенгавер — учасники конференції не дивились мовчки один на одного через стіл, бо невдача такої конференції створила б у світі ще гіршу ситуацію, ніж вона є тепер. У цій справі відбулась виміна яким десятком нот і сказано в цій справі з десяток заяв. Остаточно справа дозріла до того, що минулого тижня почались у Москві дипломатичні розмови між західніми амбасадорами і совєтським міністром закордонних справ Громиком, як перша стадія підготови до тієї нової конференції „на вершинах".

Тим часом, через день-два після того, як почалась врешті ніби підготова до східньо-західньої конференції з ціллю промощення дороги до „коекзистенції", — Совєти оскаржили Америку до Ради Безпеки за „загрожування мирові" вишкільними летами бомбардувальників з атомово-водневими бомбами в підарктичному обширі, але ще на американській таки території. Ясно, що Москва давно знала про такі лети. Чому ж во на вибрала саме тепер момент для нового процесу з Америкою на терені Об'єднаних Націй, процесу, який мусить загострити, а не облегшити атмосферу і можливості злагоди?!

Далі: Громико, всупереч прийнятій від останньої війни процедурі, нараджуючись над справою, яка в однаковій мірі цікавить усі три західні великодержави і в якій вони виступають одностайно, почав запрошувати до себе на підготовчі розмови про східньо-західню конференцію — кожного з трьох амбасадорів у Москві зокрема. Коли ж ЗДА, Англія і Франція зажадали, щоб їх представників запрошувано разом, Совєти відповіли, що в такому разі вони будуть притягати до розмов ще й Польщу та Чехословаччину. В совєтській ноті підкреслено, що в усіх майбутніх міжнародних конференціях мусить зобов'язувати принцип „паритету". Іншими словами, щоб відповідній кількості західніх держав відповідала та сама кількість комуністичних країн. Ясно, що це ніякий дійсний паритет, бо як можна на рівну дошку ставити Англію і сателітну Польщу, чи Францію і сателітну Чехословаччину?!

Очевидно, що всі ці штучки струґає Москва не випадково, а за якимсь докладно їй відомим пляном і з якоюсь конкретною ціллю. Саме цю ціль Президент назвав загадкою. Західні газети, пробуючи розгадати цю загадку, укладають різні теорії. Найбільше поширена та, що Москва від самого початку не хотіла такої конференції, яка компромісово поладнала б різні великі спірні проблеми, як, напр., роззброєння, об'єднання Німеччини чи заспокоєння на Середньому Сході. В усіх цих справах для Москви найкраще зберегти „статус кво", а кожна зміна означала б її відступ, бо ж напруження від часу останньої війни є наслідком її дій. Отже, логічно, західні коментатори твердять, що з моментом, коли конференція на вершинах почала приймати реальні зариси, Совєти почали гальмувати її підготову і зводити її нанівець. Але ще інша теорія твердить, що Москва насправді хоче такої конференції, яка дала б їй довшу передишку для господарських реформ і приборкання ворохобницьких настроїв у сателітних країнах. Однак вона хоче — чуємо — вманеврувати Захід у ситуацію, в якій така конференція відбулася б за совєтським пляном і бажанням: на показ, як видовище, з подарунком для сателітних амбіцій, з петрифікацією стану в Середній Европі, з послабленням Заходу та закріпленням міжнародної сили і позиції самого Совєтського Союзу.

Однак, мабуть, большевики, при всій своїй спритності у тактичній грі, тут перерахуються. В своєму запамороченні від успіхів вони не доцінюють ані почуття солідарности західнього світу, ані його сили. Думаючи, що час діє в їх користь і що можна грати на роз'єднання Заходу — вони можуть грубо розчаруватись.

НЕМАЄ ДРУГОГО ДНІПРА...

Це твердив не тільки Шевченко. Багато чужинців, що побували на українських землях під час другої світової війни, залишили захоплені описи особливої краси цієї країни. А ті, що колись жили тут, з тугою згадують свою прибрану батьківщину.

До таких згадок належить ілюстрована стаття „Дуб і верби" в журналі „Менонїт Лайф" за квітень цього року. Автор її, Гайнц Кран, нащадок німецьких колоністів, що в різних часах оселювалися в Україні. Він належав до релігійної групи менонітів, що більше як 150 років тому переселилися з околиць Данціґу (Гданську) над Дніпро. Група ця оселилася в Хортиці біля славного тисячолітнього дуба. Велетень дуб став символом їхньої нової батьківщини, їхньої праці й тривання над Дніпром. Під покровом цього дуба виросло кілька поколінь переселенців, дуб бачив перші тяжкі роки нового життя, потім добробут перед першою світовою війною, потім голод, недуги й розкуркулювання, нищення під час війни з німцями, вивожування і нарешті відступ німців, які забрали з собою тих, що ще залишилися.

По багатьох роках, гнані тугою за Дніпром, колишні хортичани пробують вернутися до свого дуба, однаково, з Сибіру чи з Заходу.

Автор статті оповідає про враження одного з таких мандрівників, що минулого року повернувся, щоб поглянути на колиску свого роду. До Дніпропетровського доїхав він потягом, а звідтам автобусом до Хортиці. „О год. 10 ранку ми прибули до Хортиці, нашого давнього, незабутнього дому. Кожний крок пригадував мені призабуті давні переживання. Сльози котилися мені по обличчі, тяжкі й гіркі сльози, сльози болю й тужного спогаду про всіх близьких і дорогих, що їх тут вже немає".

Три дні перебула ця людина в Хортиці й Розенталі. Розенталь — сусіднє селище — майже не змінився, лише виросло кілька нових домів. Зате змінилась Хортиця. Ані каменя не лишилось з колишньої менонітської церкви, на цьому місці тепер стоїть кіно, а дзвін передано місцевій православній церкві.

А проте, мандрівник почував себе, ніби повернувся до рідної хати. „Так, навіть вода в Дніпрі видається не така, як ті води, що я їх бачив. Спостерігаючи ці хвилі, почуваю себе як вдома".

Мандрівник зустрів своїх давніх знайомих. Довідався від них про долю тих, що були сюди репатрійовані у 1945 році: „вони прибули сюди, але з ними не можна було поговорити, бо їх відразу забрали й вивезли".

Зовсім мало німців ще живуть в околиці Хортиці, — це ті, що поодружувались з дівчатами із місцевих родин.

Стаття ілюстрована багатьма малюнками. Більшість з них це рисунки олівцем, що їх виконав німецький маляр Гайнц Гіндорф, що, як вояк німецької армії, під час останньої війни був в Україні, а в 1943 році перебував в Хортиці й Розенталі. Він зарисував краєвиди, будівлі й обличчя людей, зокрема кілька домів, що пригадують ще піонерські часи німецької колонії над Дніпром. З облич, — одне Аврама Дика, що народився в Хортиці 1859 року й ще жив у 1943 році. Це тверді обличчя впертих хліборобів, що й тепер „освоюють" нові землі — в Сибіру й в Параґваї, де багато з них опинилося після війни.

Він же зарисував багато верб, що рясно розрослися над Дніпром, і славного дуба. До статті додана й світлина цього дуба. Картина Якова Зудермана „Дніпро" доповнює низку цікавих й цінних для нас репродукцій, вміщених у згаданому журналі.

Ю. Студинський

ЗАМАХ НА УКРАЇНСЬКОГО РЕДАКТОРА

Пресові аґенції цілого світу подали вістку про злочинний замах на редактора „Шляху Перемоги" п. Данила Чайківського. В п'ятницю 18-го квітня прийшла до нього на адресу Редакції „Шляху Перемоги" якась посилка, яку з пошти принесла до Редакції секретарка. У тому пакеті знаходилася бомба, яка призначена була вбити начального редактора „Шляху Перемоги".

Як нас інформує редактор Чайківський, він отримав до своїх рук цю посилку коло пів до другої години по полудні. Він мав передчуття, що цей пакет може бути небезпечний, бо всі політичні діячі не забули ще випадку, як прислана теж поштою в пакеті бомба розірвала була на місці визначного політичного діяча Словаччини Чернака. Пакет був наданий у Франкфурті, а з цього міста була теж надана бомба і для пок. міністра Чернака. Ця обережність редактора Данила Чайківського врятувала йому без сумніву очі, бо в хвилині отворення пакету вибухло полум'я, приблизно на яких 60 центиметрів високе. Відрухово відскочив від пакету наш український редактор. Друге щастя було в тому, що запальник зле функціонував, через що не прийшло до розриву бомби. Щастя мала теж і секретарка Редакції п. Тузяк, яка з пошти несла цей небезпечний злочинний пакунок, бо нема сумніву, що коли б цей пакунок був упав на землю, або був сильно потрушений, то могло б прийти до розриву.

У хвилині, як пишемо, ведеться поліційне слідство, а редактори „Шляху Перемоги" є зобов'язані покищо до заховання тайни.

До Редакції німецького щоденника „Абендцайтунг" внесла українська громадськість рішучий протест, бо ця газета дозволила собі представити цей випадок, мовляв, еміґранти між собою розправляються при допомозі бомб, що ці еміґранти мають тайні запаси зброї, та що поліція повинна би пильно слідити за діями еміґрантських чинників, які на терені Німеччини створили якісь злочинні джунглі.

Нема сумніву, що цю бомбу надіслали до Редакції „Шляху Перемоги" большевицькі аґенти. Не треба тут підкреслювати, що „Шлях Перемоги", як і вся інша українська преса в Німеччині, має виразно протибольшевицький характер.

Пакет отворив п. Д. Чайківський в першій редакційній кімнаті. Повторюємо ще раз, на щастя, не був ніхто поранений, за винятком легкого опарення начального редактора „Шляху Перемоги". Не було теж матеріяльних втрат, за винятком спалення декількох манускриптів.

Цей бомбовий замах викликав в Мюнхені неабияку сенсацію, а сильні поліційні відділи довгий час стояли перед Цеппеліништрассе 67, де, як відомо, знаходиться Редакція „Шляху Перемоги".

Український Народний Союз це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і своїх рідних матеріяльно. Це значить, бути співвласником його надбань і вибирати чи бути вибраним в його керівні органи.

Мирослав Прокоп

НОВИЙ ЕТАП ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОСКВИ І УКРАЇНА

Це є третя із циклу восьми статтей, що є спробою дати огляд сучасної політики Москви у відношенні до України та оцінку положення на українських землях і завдань еміґрації.

Засоби і вияви сучасного поневолення українського народу

В попередніх двох статтях ми ствердили, що Москва веде тепер широку психологічну війну за Україну тому, що всі дотеперішні спроби насильної інкорпорації України і перетворення її самими фізичними засобами в складову частину совєтської колоніяльної імперії виявились невистачальними.

Але це ніяк не значить, що сучасна українська політика Москви вичерпується самими психологічними засобами, або що Москва зрезиґнувала з засобів фізичного насильства чи терору. Це неможливе прямо тому, що Президія ЦК КПСС надто добре свідома того, що головним ґарантом її влади в Україні є апарат її фізичної сили, отже партійні і державні кадри, наставлені над українським народом, армія, а передусім поліція. Якщо б їх не було, формально „суверенна" Україна стала б справді суверенною нацією. Тому, голосно деклеруючи про дружбу і приязнь, про свободу і суверенність, про вільний розвиток українського народу, Москва далі робить усе можливе, щоб загальмувати процес усамостійнювання українського народу. Ось декілька прикладів:

1. Офіційна совєтська пропаґанда підкреслює, що українська нація і її територія — сьогодні одна з найбільших в Европі. Але водночас Кремль постійно гальмує ріст українського народу. В 1932 і 1933 роках Москва штучним голодом зменшила населення України на понад 5 мільйонів, а тепер робить все, щоб не допустити українців поза межу 40 мільйонів. Ось за повідомленням „Радянської України" з 23 травня 1954 року, тодішній перший секретар ЦК КПУ, Олексій Кириченко, заявив: „Українська РСР налічує тепер понад 42 мільйони чоловік населення". А статистичний збірник „Народне господарство Української РСР", виданий в 1957 році, подає, що на день 1 квітня 1956 року населення України виносило 40,5 млн. Водночас цей же збірник інформує, що в роках 1954 і 1955 Україна мала пересічний приріст населення по пів мільйона річно.

Коли б прийняти вірним твердження Кириченка з 1954 року, тоді в 1956 році в Україні повинно було бути не 40,0, але понад 43 мільйони населення. Де ж тоді поділось з України понад два з половиною мільйони людей за час несповна трьох років? Не було ж в Україні тоді ніяких стихійних катастроф, хоч, правда, були масові вивози української молоді, зокрема на цілинні землі. Треба відмітити, що, водночас сильно росте число росіян в Україні, які творять тепер не менше як одну п'яту частину населення і є дуже динамічною меншістю.

2. Не краще діється з українською національною територією. Поза межами УССР остаються частини Вороніжчини, Курщини, Донеччини і західнього Передкавказзя, а їх українське населення позбавлене будь-яких прав національних меншин і піддається тотальній русифікації. Тут мета Москви ясна: затерти етнографічне обличчя цієї території і перетворити її на російську.

Правда, прилучено до УССР Крим, Закарпаття та цілі західні українські області. Але від того Крим не перестав бути в культурному й політичному відношенні провінцією російської імперії, а Закарпаття Москва намагається трактувати як мішану українсько-російську територію. Про інші західні області скажемо нижче. Тут варто ще відзначити, що всяких прав української меншости позбавлені українці в Азії, в РСФСР чи в Казахстані, дармащо навіть совєтська преса деколи говорить про „сірібську Україну", враховуючи туди, зокрема, частини Красноярського краю.

3. Що гірше, Москва намагається створити національно мішану енкляву в самому серці України — в Донбасі. Згадано вже було про спробу Ради Народних Комісарів творити окрему Донецько-Криворізьку „республіку" поза рямками УССР. Коли ця диверсія провалилась, московські большевики посилили традиційну царську політику колонізації Донбасу напливовим російським елементом, а українську частину колишньої Шахтинсько-Донецької округи прямо влучили до Російської СФСР.
Цей курс русифікації Донбасу проводиться до сьогодні, і то завжди під маскою „допомоги" Україні російськими кадрами, дармащо їх Україна зовсім не потребує. Водночас порядком „допомоги" Казахстанові Москва висилає фахові українські кадри поза межі України. Наприклад, за повідомленням казахстанського радіо з 25 березня ц. р., до Казахстану мали прибути 8 тисяч родин з України на постійне поселення. Про багато таких переселень преса взагалі не повідомляє.

Виразником русифікації Донбасу є також такі факти, як екскурсії в Донбас літераторів з Москви і Ленінграду, насаджування в Донбасі передусім російської преси і книжок, видавання журналу „Литературный Донбасс" і ін.

4. Совєтська пропаґанда залюбки послуговується фактом економічної розбудови України, вказуючи, що того добилась Україна завдяки совєтському ладові і допомозі Москви. Тим часом, господарський ріст України — це виключне досягнення української нації, окуплене величезними жертвами, що їх можна було б оминути в умовах справжньої державної незалежности України.

Та навіть великий ріст економіки України неспівмірний з ростом Російської СФСР. Наприклад, минулого року на

(Продовження на стор. 3-ій)

Ол. Бабій

ОСИП ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

(В сімдесяті роковини смерти поета)

(1)

У південно-східніх Карпатах, на долинах Серету, Прута, Черемошу і Дністра лежить одна з найкращих щодо природи українських країн, яку буковинський поет Дмитро Загул слушно назвав у одній статті „українською Швайцарією".

Вже сама назва тієї країни, Буковина, говорить, що та країна була здавен-давна українська, що український нарід надав їй ту назву. І справді, в часах київської княжої Руси і Галицького князівства Буковина була частиною руських князівств, і з тих часів населення Буковини зберегло досі українську мову, звичаї і почуття кровного зв'язку з цілим українським народом.

По упадку київської княжої Руси і Галицького князівства Буковина підпала під впливи й панування молдавських володарів, а коли 1512 року Молдавію опанували турки, то вплив і панування Туреччини поширились і на Буковину. В році 1774-му австрійський цісар Йосиф II використав ослаблену Туреччину, під час російсько-турецької війни, і прилучив Буковину до Австрії, віддавши під володіння австрійського губернатора у Львові.

1918 року, по упадку Австрії, румуни окупували Буковину, а в другій світовій війні буковинську країну прилучила большевицька армія до совєтських республік.

Чужинці, пануючи на Буковині, старались тільки користати з її багатств, але не дбали про добро населення тієї країни, тому життя буковинських українців доходило до такого упадку і знищення, що українська культура на Буковині не раз завмирала, ниділа майже цілком.

Довший час населення тієї країни було позбавлене всякої культури й цивілізації, навіть шляхтичі, єпископи, священики заледве вміли трохи читати й писати, а селяни — то була темна, неосвічена маса невільників, панщизняних слуг, що служили дідичам, працювали на панських землях, самі не мали прав володіння землею.

По французькій революції революційна хвиля покотилась і по інших країнах. В 1848 році мадяри під проводом Кошута боролись за волю Мадярщини, і в тій боротьбі загинув найбільший мадярський поет Петефі. В Празі, в Кракові були революційні заворушення, і під впливом тих подій деякі буковинські українці почали думати про відродження українського національного життя на Буковині.

Коли в цілій Европі розцвітала буйним цвітом література доби романтизму, коли поети-романтики голосили клич про потребу творення національних літератур і черпали теми для своїх творів передусім з історії народів і з життя простолюддя, з його народної словесности, то ті клич романтизму знайшли свій відгомін над берегами Прута, Серету і Черемошу. Тому, що українська інтеліґенція під пануванням Австрії на Буковині опинилась під безпосереднім впливом німецької культури, тому, що багато буковинських українців знало німецьку мову, на тих буковинців впливала передусім німецька романтична література, головно творя Ґете і Шіллера.

Адміністративно Буковина була злучена з Галичиною, і коли пролунали слова Маркіяна Шашкевича „Руська мати нас родила, руська мати нас пестила, чом ся ї встидати маєм, чом чужую полюбляєм", і коли галицькі українці почали з захопленням зачитуватись творами Тараса Шевченка, Григорія Квітки-Основ'яненка і Марка Вовчка, то часом буковинський українець, поїхавши до Львова, привозив звідтам „Кобзар" Шевченка, „Народні оповідання" Марка Вовчка, „Марусю" Квітки-Основ'яненка. Читаючи ті твори в буковинських містечках і селах, священики, вчителі, а часом і селяни, почали думати: „В Східній Україні люди пишуть і ґоворять такою самою мовою, як ми, отже ж ми — українці".

В такі часи, в такому середовищі і під такими впливами виростав і виховувався Осип Юрій Федькович.

Звичайно наші історики літератури й літературознавці пишуть, що Федькович відіграв на Буковині ту ролю батька української народної літератури, яку відіграв у Галичині Шашкевич, а в Східній Україні Котляревський. В дійсності Федькович не був першим поетом на Буковині, який почав писати українською мовою, вже перед тим українською мовою на Буковині писав Ізидор Воробкевич, його брат, уже перед тим на Буковині було навіть українське товариство „Руська Бесіда", яке розвивало українську мову і культуру.

Але Осип Юрій Федькович почав свою літературну творчість тоді, коли буковинські українці писали здебільша церковно слов'янською мовою або штучним, нібито літературним язичієм, в школах вчили дяки лише з часословів і псалтирів, а письменники у своїх творах майже не згадували про Україну, український нарід, а тільки славили віршами цісаря, єпископів.

Осип Юрій Федькович був першим поетом на Буковині, талант якого був непересічний, поетом, сильна, яскрава, субтельна, жива і буйна індивідуальність якого будила приспані душі буковинських українців. Щира, безпосередня творчість того поета своєю простотою була близька й рідна його сучасникам, чиста, народна мова, народний дух творів того поета були тією силою, яка творила чудеса і промовляла до сердець буковинських українців далеко сильніше, як промовляли слабкі, штучні, чужі мовою і змістом твори попередників Федьковича.

Федькович був першим буковинським поетом, що писав не лише справді народною мовою, але писав і про нарід, для народу.

Вже саме походження того поета зв'язувало його і з Буковиною, і з Галичиною, з впливами німецької мови й культури.

За часів панщини в Галичині дідичівськими маєтками заряджували адміністратори, яких тоді звали мандаторами і які були часто панами життя й смерти селян і пострахом для них.

І от у селі Гордині, в самбірськім повіті в Галичині був мандатором шляхтич Адальберт Гординський де Федькович. Він народився в селі Селиська, і вчився в школі в Станиславові.

Той мандатор був римо-католиком, але любив безпеку, вигоду, тому був більше австрійським патріотом, аніж польським.

Адальберт Гординський де Федькович був мандатором у Тисьмениці, в Босанчі, у Соколові коло Галича, а потім перенісся на Буковину. По скасуванні панщини і ліквідації урядів мандаторів, Адальберт Федькович працював як урядник, референт земельних справ при маґістраті в Чернівцях.

У тім же місті Адальберт Федькович познайомився з вдовою по українськім священику Дашкевичу, і, хоч та вдова була на 9 років старша від Федьковича Гординського і мала від першого чоловіка троє дітей, урядник Адальберт Федькович оженився з нею. Він оженився не з любови, але тому, що та вдова була багата, мала дім і 35 морґів поля в селі Сторонці Путилівській, повіт Вижниця.

Здається тому, що та вдова була на дев'ять старша від свого другого чоловіка, Адальберт Федькович не любив своєї жінки, дбав лише, щоб збагатитись і придбати ласку австрійської влади, рідко коли бував дома, а як з'являвся в домі в Путилові, то все сварився з жінкою, часто бив її, а дітьми майже зовсім не інтересувався, хоч тих діточок мав аж десятеро. Адальберт Федькович Гординський був нервовий, хоровитий відлюдок.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ІНІЦІЯТИВНОГО КОМІТЕТУ ДЛЯ ОБ'ЄДНАННЯ УНРУХУ

Ініціятивний Комітет для Об'єднання Українського Націоналістичного Руху бажає подати до загального відома слідуюче:

1. На протязі 1957-го року Комітет кооптував як членів таких осіб: Андрій Дубас, Бруклин, Н. Й.; д-р Павло Турула, Елмвуд, Ілл.; Микола Новак, Лос Анджелес, Кал.; Мирон Леськів, Нюарк, Н. Дж.; Евгенія Сцібайло, Пантелеймон Шуган, Ольга Томашівська, Володимир Череватюк — Ню Йорк, Н. Й.; та Прокіп Матіяців, Шикаго, Ілл.

2. Секретар Комітету, п. Антін Романчук, уступив з свойого посту із-за лихого здоров'я. Його функції перебрав п. П. Шуган.

3. Побільшений склад Управи Комітету такий: Евген Скоцко — голова; Роман Голембйовський — 1-ий заступ. голови; Пантелеймон Шуган — 2-ий заступ. голови та виконуючий функції секретаря та Евгенія Сцібайло — скарбник.

4. Згідно з постановою Основуючих Зборів Комітету, Управа вислала на початках лютого 1957 р. письма до провідників усіх націоналістичних груп — ОУН, ЗЧ ОУН та ОУНз, як також до УГВРади, з запитаннями в справі можливостей об'єднання Українських Націоналістів. Відповіді наспіли від полк. Андрія Мельника, голови ПУН-ОУН, та вд п-на Миколи Лебедя, головного секретаря для закордоних справ УГВР-и. Так полк. Мельник як і п. Лебідь (як націоналіст) ствердили конечність та, принципово, можливість з'єднання націоналістичних сил шляхом постепенної координації зусиль та усування певних засадничих розходжень. В такому дусі зроблено також заяву в офіційному органі ОУНз, „У. Самостійник", від 17-го березня, 1957 р. Комітет не одержав відповіді від провідника ЗЧ ОУН.

5. На свойому засіданні 25-го травня, 1957 р., Комітет ствердив, що резолюції прийняті Основуючими Зборами Комітету були неправильно звернені м. і. до „ОУНз під проводом Лева Ребета, та ЗП УГВР під проводом Миколи Лебедя". В дійсності, ОУНз не була тоді під проводом (покійного) Лева Ребета, а під керівництвом Політичної Ради, що її Лев Ребет очолював. Щодо ЗП УГВР, то п. Лебідь заявив, у вищезгаданому листі, що він не очолює ЗП УГВР, а виконує „функції Генерального Секретаря закордонних справ УГВРади, а не „Закордонного Представництва УГВРади", та як член Виконного Органу УГВРади, є підпорядкований Голові Генерального Секретаріяту — полк. Василеві Ковалеві — безпосередньо, та Президії УГВРади й ЗП УГВРади . . ." Комітет висловив жаль із-за пороблених ошибок.

6. Комітет стверджує, що проблема об'єднання, чи бодай координації зусиль, усіх націоналістичних угрупувань являється не менш актуальною, а її позитивна розв'язка не менше конечною для поступу української визвольної справи, як були вони в січні 1957 р., коли Комітет був створений.

7. Постійна адреса Комітету така:

COMMITTEE FOR UNITY OF THE UKRAINIAN NATIONALIST MOVEMENT
P. O. Box 307
Cooper Station
New York 3, N. Y.

За Ініціятивний Комітет для ОУНРуху: Евген Скоцко — голова, Пантелеймон Шугай — заступ. голови й секретар.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

В ОБОРОНІ ЧЕСТИ

Управа II. Відділу Союзу Українок Америки в Трентоні, Н. Дж., стверджує, що всі закиди, які видвигнув п. Іван Костюк у підписаній і розповсюдненій ним летючці з 2-го березня 1958 р. проти п-ні Ніни Самокишин, яка виконує теж функції секретарки цього Відділу СУА, є позбавлені всякої підстави.

ЗА УПРАВУ II. ВІДДІЛУ СУА:
Людмила Сердюк, голова — Евгенія Оницук, за секретарку

НОВИЙ ЕТАП ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОСКВИ І УКРАЇНА

(Продовження зі стор. 2-ої)

травневій сесії Верховного Совєту РСФСР, тодішній голова уряду РСФСР, М. Яснов, інформував, що, в порівнянні з 1913 роком, промислова продукція РСФСР зросла більше як у 31 раз („Правда", 29 травня 1957). А за даними голови уряду УССР, Н. Т. Кальченка, в Україні промислова продукція була в 1956 році у 18 разів більша як в 1913 („Радянська Україна", 31 травня 1957).

Крім того, швидка економічна розбудова УССР це ще не знак, що з неї користає тільки український народ. Левина частина українських економічних дібр іде на розбудову російської імперії та на організування підривної комуністичної роботи серед вільних народів. Москва далі колоніяльно експлоатує Україну і тягне великі зиски з праці українського народу. Статистичний збірник „Транспорт и связь СССР" (Москва 1957) показує, що в 1956 році самим тільки залізничним транспортом вивезено з УССР на 25,8 млн. тонн вантажу більше, як привезено. До речі, подібні умови в Казахській, Азербайджанській і Естонській ССР. Натомість до Російської СФСР привезено в 1956 році на 12,7 млн. тонн вантажу більше, як вивезено.

5. Багато говориться в СССР про електрифікацію і газифікацію. Але в яких розмірах користає з них український народ? Ось український природний газ з Дашавських родовищ на Підкарпатті йде вже давно в Москву і Ленінград, а в 1958 році йтиме також з нового Шебелинського родовища в Харківському економічному районі, звідки буде побудований новий провід в Москву. Тим часом, як інформує „Радянська Україна" з 30 січня 1958, невідомо, чи буде будуватися в 1958 році газопровід Шебелинка-Одеса. До речі, немає газопроводів з Дашавських родовищ до Чернівець, хоч це зовсім близько.

6. Не меншим доказом економічного упослідження багатої України є, напр., те, що робітники і вуглекопи Донбасу часто незабезпечені вугіллям для огрівання власних мешкань, дармащо вугілля вони самі видобувають, або що уряд нібито суверенної УССР мусить просити дозволу в Москви для того, щоб призначити бюджетові фонди на житлобудівництво чи інші потреби населення України. Нічого казати вже про те, що вся економіка України повна типових для совєтської економіки парадоксів.

Ось газета „Правда Украины" з 13 березня ц. р. інформує, що в Інституті математики Академії Наук УССР побудовано електронну обчислювальну машину „Київ", яка виконує сім тисяч операцій протягом одної секунди. Це і подібні винаходи є безперечними досягненнями українського народу. Постає тільки питання, в яких розмірах український народ користає з своєї розвиненої економіки. Сама совєтська преса не приховує того, що населення часто позбавлене найконечніших товарів першої потреби. Наприклад, харківська обласна газета „Красное Знам'я" з 11 січня ц. р. інформувала, що в місті не можна купити таких товарів, як кухонні ножі, настільні лямпи, замки, залізка, елекричні включки і ін. Такі умови є результатом зарівно накиненої Україні економічної системи, як також в ще більшій мірі випливають з факту, що Україна знаходиться в колоніяльній підлеглості Москві.

ФІЛІЯ УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮАРКУ

повідомляє, що в п'ятницю, дня 2-го травня ц. р. в залі Українських Комбатантів при Белмонт Евню 9, відбудеться 8-ий цикл викладів з такою програмою: год. 5.15 — 6.15, проф. Микола Величківський — Економія України; год. 6.15 — 7.15 — проф. д-р Микола Шлемкевич — Вибрані питання з українського світогляду. — Вступ вільний.

● **Китайські комуністи стягнули** — за офіційним повідомленням Пейпінгу — 6 дивізій, силою 80,000 війська, з Північної Кореї. Залишилось там ще 220,000 реґулярної комуно-китайської армії, яка під фірмою „добровольців" брала участь у збройній аґресії проти Південної Кореї. Китайці обіцяють „вернутись", якщо „імперіялісти" знову загрожуватимуть Кореї.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США
ЗАСІДАННЯ
Комісії УВАН у США для Охорони і Збереження Літературної і Мистецької Спадщини В. Винниченка.
Доповідь проф. Григорія КОСТЮКА:
„ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ І НАУКОВЕ ОПРАЦЬОВАННЯ АРХІВУ В. ВИННИЧЕНКА".
Засідання відбудеться в неділю, 4-го травня 1958 р. о 6-ій год. веч. в будинку Українського Інституту в Америці, 2 E. 79 вул. Ню Йорк. — Вхід вільний.
Керівництво Комісії.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Академія в честь Т. Шевченка

Шикаґовська Громада відзначила при різних нагодах в цьому році пам'ять Т. Шевченка протягом місяця березня і квітня. Окремо слід згадати величаву Шевченківську Академію, влаштовану Ліґою Американського Походження в Шикаґо в дні 16-го березня у великій Авдиторії Лейн Текнікел Гайскул при Вестерн і Едісон, при виїмковій фреквенції учасників, що явилися у числі коло 2,500. Дбайливо підготовлена програма складалася з двох частин. В першій виголосив святкову промову на тему „Шевченко, національний пророк України" — відомий письменник проф. Завадович. Доброю іновацією на святі був короткий інформаційний доклад в англійській мові про Т. Шевченка для гостей, що не знають української мови, виголошений інж. Олексою Заборовським, уродженцем Шикаґо.

Дальші точки першої частини були виповнені мистецькою деклямацією вибраних поезій Т. Шевченка — п-і Роми Турянської, відомої рецитаторки та сольоспівами нашої визначної солістки-сопрано з Бразилії, п-і Ії Мацюк, що спеціяльно прибула на це Свято. Її репертуар пісень був спеціяльно підібраний на Шевченківське Свято з поезій Шевченка з музикою М. Лисенка, К. Стеценка і інш.

Другу частину в цілості виповнив виступ Капелі Українських Бандуристів з Дітройту п. проводом В. Божика, що прибула в комплеті на це Свято і виконала вперше в Шикаґо окрему музичну сюіту, зложену з підібраних уривків з поезій Т. Шевченка п. н. „Слово Тараса" при співучасті мистця-рецитатора Ростислава Василенка з Торонта. Високу мистецьку вартість цієї сюіти і її виконання оцінили вже фахово у нашій пресі. Найкращим доказом з яким заінтересуванням прийняла її наша і чужа публіка, включно із дітворою, що часто своєю метушнею псує імпрези, була безоглядна тиша на залі присявних, що мов заворожені вслухувалися у живе Шевченкове слово. Виступ квартету бандуристів був ще одною милою несподіванкою цього незабутнього вечора.

Організатори Свята — Ліґа АУП в Шикаґо — призначила весь дохід на Фонд Капелі у зв'язку із її запланованим на осінь виїздом із українською піснею до Европи і інших країв світу. Як виявляється із звідомлень Т-ва Приятелів Капелі у Дітройті, що займається збіркою на цей Фонд, Шикаґо і Околиця передали на цей Фонд найповажнішу як досі кількість пожертв, перед Торонтом, Ню Йорком і іншими нашими найповажнішими скупченнями, що тепер перейшли 3,500 долярів.

Після Свята представники Ліґи АУП приймали наших членів Капелі в Українському Ресторані при 2618 В. Шикаґо Евню, прощаючи їх в тій надії, що ще перед виїздом до Европи в жовтні відвідають Шикаґівську Громаду з окремим концертом, як це заплянувано.

В. Н.

50-ліття Імміґраційної Організації

17-го квітня президія Ліґи Американців Українського Походження в Шикаґо та Товариства Українських Професіоналістів і Бизнесменів взяли участь у Ювілеї 50-ліття найстаршої іміґраційної організації міста Шикаґо „Імміґрантс Протектів Ліґ", що відбувся в Конґрес-Готелі. Ця добродійна установа була покликана до життя в 1908 р. для опіки і охорони новоприбулих іміґрантів різної національної і расової приналежности і виправдала вповні свою потребу згідно із своїм покликанням.

Часи, коли вона постала, були часами масового приїзду іміґрантів, в тому і українських. Новоприбулі попадали часто в тенети несумлінних людців, що використовували як могли важке положення тих людей на кожному кроці. Між іншим умовини праці, на яку вони попадали, були часто з уваги на її неуреґульованість, тереном нечуваного визиску працедавців або посередників праці. Ініціятива основників цієї Ліґи, людей доброї волі, які різними доступними їм шляхами взялися до цієї трудної, як на ті часи, праці, зачала давати щораз кращі висліди, зокрема тоді, коли заходами цієї і подібних організацій в ЗДА, Конґрес дорогою законодавства старався унормувати умови приїзду, поселення і праці нових іміґрантів щораз краще і докладніше. Умовини приїзду нової іміґрації після 2-ої світової війни були далеко неподібні до умовин з-перед 50-ох років.

Обширний звіт з 50-літньої праці Іміґраційної Ліґи дав образ розміру пророблених за цей час праці, з якої користали різні національні групи, в тому і українці. Треба однак ствердити, що, на жаль, аж до 50-их років українські іміґранти були ресстровані у записках Імміґраційної Ліґи не все під властивим їм національним походженням, але під їх державною приналежністю, як Польща, Угорщина, Чехія, Росія. Близька співпраця Імміґраційної Ліґи з нашою Ліґою Американців Українського Походження довела у висліді до зміни в побажаному напрямі для нашої спільноти, зокрема після зміни екзекутивного директора Ліґи, яким є тепер п-і Дю-Вал. У деяких випадках ця співпраця, зокрема у культурному напрямку, полягала у підготовці важливих імпрез, як виступи Капелі Укр. Бандуристів в Шикаґо, в Сівік Опера Гавз, де збиралося по 3 до 4 тисячі публіки, в тому великий процент неукраїнської.

У згаданому ювілейному бенкеті взяло участь коло 800 запрошених гостей, представників різних урядових і приватних установ міста та національних груп. Промовці, між якими були колишній кандидат на урядпрезидента ЗДА, Адлей Е. Стівенсон, що був рівночасно головним товстмастром вечора та суддя Найвищого Суду у Вашинґтоні, Вілліям О. Даґлес, у своїх промовах і звітах відзначили поважний вклад різних національних груп, в тому і українців, у розбудову Америки, її культури, науки, мистецтва, промислу і торгівлі та привезли у цю нову країну свою високу національну культуру, традиції, звичаї та обичаї. Один з промовців, Джордж Ф. Сіслер, президент Ліґи (що є рівночасно президентом Фирст Нешенел Бенк Шикаґо) — вирізнив у свойому звіті виїмкову і повну посвяти працю працівнички Іміґраційної Ліґи п-і Ольги Шевченко-Масник (членкині УНС) та корисну співпрацю одного із спонзорів цього Ювілею — п-а Івана Дужанського, президента Ліґи АУП, що усі учасники прийняли оплесками.

З-поміж українців брали участь у цьому Ювілеї — пп. Дужанські, Васильовські, Шпікули, Заброські, д-р Помірко, мґр. Ничай (від Ліґи УАП), пп. Тягнибоки, Велкі, (від Т-ва Укр. Професіоналістів), п-і Коленська і п-на Шевченко від Союзу Українок 22. Відділ).

В. Н.

Дітройт, Миш.

Спільне Свячене

19-го квітня в приміщенні Укр. Політ. Клюбу при вул. Сікат, СУМА Осередок „Київ" — Дітройт та Осередок з Віндзору влаштували спільне свячене. При вщерть виповненій залі імпрезу відкрив голова Осередку „Київ", друг Іван Терлецький, який передав проваджения програми другові М. Калиничеві. Привітавши присутніх, друг М. Калинич попросив Всеч. о. Яремака з грек.кат. парохії св. Івана Хрестителя, щоб поблагословив та посвятив паску та яйце. Після посвячення о. Яремак привітав зібраних гостей, в тому понад 50 ЮСУМівців в гарних національних строях, та висловив радість з того, що Осередок „Київ" рік-річно влаштовує цю імпрезу — Свячене.

Під час подавання потрав, що їх приготувала жіноча секція при Осередку „Київ" під керівництвом подруги М. Сулими, виступив із змістовною промовою голова батьківського комітету, проф. Яків Яворівський, який підчеркнув, що тільки тоді шануватимуть нас чужинці коли ми зумієно об'єднати себе в одну велику і сильну українську спільноту; батьки повинні виховувати свиїх дітей в українському дусі і вчити їх української мови. Він апелював до батьків, щоб посилали своїх дітей до українських молодечих організацій, бо в тих організаціях є будучність нашої спільноти.

Після промови слідувала програма ЮСУМА при Осередку „Київ": Молитву — продеклямувала Анна Павлик, Опис Великодня на Україні виголосила гарно Катруся Копач, „Христос Воскрес" — збірна деклямація — М. Макух, Л. Рудницька, Л. Косаренко і А. Масляк. „Христос Воскрес" — виконав квартет: М. Шамрай, фортепіян, А. Юра, акордіон, С. Марилів та М. Вохапченко, скрипки; „Христос Воскрес" — деклямувала М. Савчин, „Христос Воскрес" — збірна деклямація групи юначок. В'язанка українських пісень — виконали Оксана Калинич, перша скрипка, Вікторія Гаховська, друга скрипка, М. Віляк, акордіон та Е. Ціко, саксофон.

Після програми друг М. Калинич під гучні оплески дякував усім тим, які підготовили таку різноманітну програму, яка напевно залишиться в пам'яті тих, що мали нагоду її побачити. Після програми на забаві грала оркестра „Трембіта"

М. К.

● **Магазинер в Далласі**, Тексас, Ірл Е. Гарві, відходячи на пенсію віддав 252-гу півлітру своєї крови для місцевого відділу Червоного Хреста, здобувши, мабуть, рекорд в цілій країні. Свою кров почав він давати 38 років тому.

ПОВІДОМЛЕННЯ УНС

для делеґатів 24-ої Конвенції УНСоюзу з Ню Йорку, Нюарку та метрополії.

На неділю, 25-го травня 1958, 9-ту годину ранку, плянується виїзд делеґатів на Конвенцію на який будуть закуплені квитки разом по зниженій ціні. Делеґати, які бажають скористати з цієї знижки і їхати разом до Клівленду, (поворот в довільний час, не обов'язково разом, на цей дешевий квиток подорожі в обидві сторони) повинні зголошуватися особисто, листовн, або телефонічно на адресу: Mr. Peter Kuchma, c/o Dnister Club, 119 Avenue A, New York City, N. Y., Tel.: GRamercy 7-1054.

Особисті, або телефонічні зголошення будуть приниматн в домівці „Дністра" кожного вечора в год. від 6:30 до 9:00.

Делеґати з дальших місцевостей Ню Джерзі і Коннектикат, яким це оплачується, зможуть теж користати з цієї спільної поїздки по зниженій ціні.

Ціна переїзду в обидві сторони, під умовою, що буде принайменше 25 зголошених учасників, виносить $31.35, тоді, коли нормально переїзд в обидві сторони коштує $43.07, цебто зі знижкою понад $11.00 Місця на цьому поїзді до Клівленду, що називається Empire State Express, зарезервовані. Гроші на квитки треба вплатити при зголошенні, або переслати чеком, чи поштовим переказом, виписаним на ім'я п. Петра Кучми, не пізніше 15-го травня ц. р., бо 16 травня є остаточним реченцем для закупу квитків по зниженій ціні.

Збірка делеґатів перед виїздом о годині 8:30 рано на Grand Central Station біля Information. Приїзд до Клівленду передбачений на годину 9:10 вечером.

Делеґати з Нюарку й околиці можуть скористати з цього самого поїзду і тих самих удогіднень. Зголошення від них приймає п. Кучма або місцеві представники:

Dr. Osyp Utrysko, 180 William St., Newark, N.J.;
Mr. Julian Baraniuk, 159 Melrose Ave., Irvington, N.J.; і
Mr. William Salabun, 145 West End Ave., Newark 6, N.J.

ПОВІДОМЛЕННЯ УНС

для делеґатів 24-ої Конвенції УНС Филаделфійської округи

Делеґатів і гостей, які їдуть на Конвенцію УНСоюзу до Клівленду і бажають їхати в групі та дістати знижку оплати залізниці, прошу вислати своє зголошення і чек або money-order на адресу: Michael Kryka, 2908 W 2nd St., Chester, Pa. Прошу подати своє ім'я, адресу і число Відділу. Ціна білету в обі сторони $24.53. Гроші висилати на початку травня. Виїзд з North Philadelphia Station в суботу, 24-го травня о годині 8:30 вечором, літнього часу. Для ближчих інформацій прошу дзвонити на телефон: GL-5-2576.

Олена Штогрин, гол. радна.

ГОЛОВНА РАДА БРАТСТВА УСС
повідомляє всіх членів, що
ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА
по бл. п. ВОЛОДИМИРОВІ ГРИНЕВИЧЕВІ І МИКОЛІ КОМАРНИЦЬКОМУ
відбудеться в суботу, дня 3-го травня 1958 р., о год. 8:30 веч., в церкві св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку.
Головна Рада Братства УСС.

УВАГА! ОбВУА та ВСІ КОЛИШНІ ВОЯКИ!
ПОВІДОМЛЕННЯ.
В СУБОТУ, 3-го ТРАВНЯ ц. р. відбудеться у приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, 149 Друга Ев., в р'ямцях місячних сходин нюйоркського Відд. ОбВУА
ДОПОВІДЬ
полк. К. ДАЦЬКА, директора Військово-Історичного Інституту в ЗДА, на тему: „Організація Української Національної Армії під час другої світової війни".
Присутність Членів ОбВУА обов'язкова. Запрошуємо також всіх кол. Вояків з поза нашої організації та шан. Громадянство. Вступ вільний. Початок о год. 7-ій вечора.
Управа Відділу ОбВУА в Ню Йорку.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Хроніка українського життя

В Італії

КОНЦЕРТ В. ЛУЦЕВА В РИМІ

На запрошення Академії Святої Кекилії (це найстарша і найповажніша музична інституція на світі, заснована 1675 року славним композитором Палестріні) соліст-бандурист В. Луців дав 20 березня ц. р. концерт українських пісень. Концерт був приготований Академією солідно, розліплено сотні афішів по цілому Римі, а столична преса оголошувала його аж п'ять разів підряд. Доповідь була на високому рівні, цікава і дбайливо підготована та тривала приб. 35 хвилин.

В програму входило п'ять пісень при супроводі бандури і п'five при фортепіяновому супроводі. Пісні суто народні і також в музичній обробці М. Лисенка, Леонтовича, Наденка та інших. Концерт відбувся в репрезентативній залі Академії в присутності Президента Академії св. Кекилії, маестро Бустіні, професорів академії і консерваторії та добірної публіки. Треба між іншим, додати, що від часу заснування академії ніхто з українських мистців не давав там концерту українських пісень. З українців, які співали для Академії Св. Кекилії, є тільки три прізвища: Саломея Крушельницька, Євгенія Зарицька та Іра Маланюк. Виступ В. Луцева треба врахувати до найповажнішого успіху української пісні після 2 світової війни.

З українців були присутні: ректор Української Папської Колегії, о. проф. І. Назарко, проректор о. д-р А. Великий, багато питомців і деякі члени римської колонії.

Після успішного виступу, публіка домагалася надцатків, а президент маестро Бустіні ґратулював молодому мистцеві, запрошуючи з концертом на другий рік. Секретар Академії, д-р Романеллі, просив світлину бандуриста і інформації про бандуру та українську народню музику для поміщення в музичному двомісячнику „Санта Сецилія".

В. Луців дав також концерт 4-го березня в залі „Борроміні" на запрошення Академії Римських Студій. І той концерт пройшов з повним успіхом. На надцатки Луців співав італійські пісні, що справило миле вражіння на італійську публіку.

„ЛЕМКІВСЬКІ ВІСТІ"

Перше число часопису „Лемківські Вісті" появилося в Ню Йорку з датою квітня 1958. Видає часопис Відділ Організації Оборони Лемківщини в Йонкерс, Н. Й. і перше число його зредаґував Ст. Женецький. В підзаголовку зазначено, що „Лемківські Вісті" це лемківська незалежна газета, присвячена справам лемків в краю і в цілому світі. Буде появлятися цей часопис, як подає редакція, „в міру потреби і засобів". Адреса редакції й адміністрації:

"Lemko News",
417 Nepperhan Avenue
Yonkers, N. Y.

В Австралії

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ІМ. СВ. ОЛЬГИ В РЕДФЕРНІ

Згідно з пляном школа розпочала працю 1 лютого 1958 р. в шістьох клясах. Перед початком науки, діти радо і весело вітали одні других, розповідаючи про дитячі пригоди, які трапились з ними за той короткий час розлуки. Дуже потішаючим є те, що діти в шкільній атмосфері почувають себе досить щасливими. Школа, крім формальних знань з українознавства, піднімає дитину на вищий щабель, робить її більш повноцінною, впливає на загальний духовий і фізичний розвиток дитини.

При школі організовано: 1) Дитячий хор під диригентурою старости Юрія Сивака, 2) Балетну студію українських народних танків під керівництвом п-ні Надії Теодорович.

Щодо організації господарської сторінки, школі багато допомагає Батьківський Комітет в особах пп. Кушніруха і Макара, які тісно співпрацюють з Дирекцією школи.

Бенсон про покращання економічного стану фармерів

Вашингтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон у кількох виступах в останніх днях старається обороняти рільничу політику та виправдати, чому президент Айзенгавер мусів поставити „вето" проти ухваленого Конґресом законопроєкту про таку саму допомогу фармерам в найближчому році, яка була в попередньому році. Бенсон заявив на телевізійному інтерв'ю, що під час останніх 30-ох місяців прибутки фармерів виказують поважне збільшення. І так у 1958-му році фармерські прибутки є збільшені на 11 відсотків в порівнянні з 1957, і на 15 відсотків в порівнянні з 1956-им роком. Продаж подрібних продавців рільничих товарів в першій четвертині цього року є на 8-9 відсотків більші в порівнянні з тим самим часом 1957 року. Бенсон заявив, що демократи дивляться на фармерську проблему з політичного становища. „Фармери, казав седретар рільництва, не хочуть продукувати для уряду, який мусить купувати надвижку рільничої надпродукції, бо їм було б краще, коли б вони самі могли продавати свої товари консументам в ЗДА і закордоном."

На найстаршій залізничій лінії „Балтімор енд Огайо" припинено курсування поїзду „Ройал Блу"

Ню Йорк. — З днем 26-го квітня найстарша залізнича лінія в цій країні „Балтимор енд Огайо" (Б. енд О") припинила курсування поїзду „Ройал Блу" та 5-ох інших пасажирських поїздів між Ню Йорком, Балтимором і Вашинґтоном, які возили пасажирів впродовж 88-ох років. Ца залізнича лінія й надалі буде курсувати між Балтимором, Вашинґтоном і Заходом, але це не є жадною потіхою для тих, які такий довгий час користувались цією залізницею в їзді до Ню Йорку. Колись цією лінією їздив президент Абрагам Линколн до Вашинґтону на свою першу інавґурацію, а після своєї насильної смерти він відбув поїздом цієї лінії свою останню подорож на цій землі, з Вашинґтону на місце вічного спочинку. Залізнича лінія „Б енд О" мусіла зліквідувати цей люксусовий поїзд, бо він приносив кожного року великі дефіцити, маючи конкуренцію в літаках і автах.

В Арлінґтоні спочинуть тіла Невідомих Вояків із другої світової і корейської воєн

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомив, що цього року в дні 30-го травня побіч Невідомого Вояка з першої світової війни спочинуть на цвинтарі в Арлінґтоні ще тлінні останки Невідомого Вояка з другої світової війни та з війни з Кореї. Ті тіла мають вибрати з воєнних американських цвинтарів у Франції та в північній Африці і в Азії (на Пацифіку і в Кореї). З кількох трумен будуть вибрані тільки дві, які 27-го травня привезені будуть до ЗДА. В Дні Поляглих Героїв 30-го травня тіла цих двох поляглих героїв будуть перевезені з Капітолю у Вашинґтоні з великою парадою на Крайовий Цвинтар у Арлінґтоні, де військові капеляни різних віровизнань відправлять похоронні богослужби, тіла героїв будуть відзначені найвищими військовими відзначеннями і складені у криптах із написом: „Тут спочиває у славі американський вояк, відомий тільки Богові".

Організують місцеві комітети охорони громадянських прав

Вашинґтон. — Комісія Громадянських Прав погодилася на те, щоб можна було організувати місцеві комітети охорони громадянських прав у всіх 48 стейтах. Це перший поважніший крок цієї комісії від часу її організації згідно з законом із 1957-го року. Деякі обсерватори гадають, що ці місцеві комітети будуть дуже допоміжними в боротьбі за ліквідацію расового упередження. Ці місцеві комітети складатимуться з 5- до 9-ох членів. Комісія буде затверджувати склад тих комітетів, до яких входитимуть представники расових груп у стейтах, організацій ветеранів, жіночих клюбів, академічних товариств та репрезентантів підприємців, світу праці і фармерів. Ці комітети повинні збирати інформації про стан здійснювання закону про охорону громадянських прав на місцях. Представники місцевих комітетів можуть бути присутні як обсерватори на переслуханнях комісії. Гадають, що ці місцеві комітети складені з представників білого й кольорового населення, причиняться до злагіднення расових конфліктів.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ГАРТФОРД, КОНН. — Управа Б-ва св. Івана Хрестителя, відд. 277, подає до відома, що річні загальні збори Допомогової Каси Хворих відбудуться дня 3-го травня, в суботу, о годині 8 вечора у домівці української школи при Ветерсфілд Аве. 245. На порядку нарад: 1) звіт управи Допомогової Каси Хворих, 2) звіт Контр. Комісії, 3) вибір трьох членів управи допомогової каси, 4) Зміна правильника Допомогової Каси Хворих. Проситься членів допомогової каси хворих прибути на збори. На зборах западуть важні ухвали. — Управа відд. 277.

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 158, відбудуться в суботу, 3-го травня, в 8-ій годині вечора, в Укр. Нац. Домі, 216 Ґренд Ст. Присутність членів обов'язкова. — С. Бродик, секр.

ВІЛК-БЕРІ, ПА. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 223, повідомляє всіх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 4. травня, в парафіяльній залі, по Службі Божій. Присутність всіх членів конечна. — Управа.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ
з глибоким сумом повідомляє, що в неділю, дня 27 квітня 1958 року, помер на 82-му році життя,
ЙОГО НЕЗАБУТНІЙ ПОЧЕСНИЙ ЧЛЕН

✝

бл. п. інженер-механік
ПАВЛО ВОЛОСЕНКО,

б. член Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та багато інших товариств.

Нехай ця — далека від улюбленої української — вільна земля буде Йому легкою, а пам'ять по ньому остане все живою між нами.

✝

Ділимося сумною вісткою з нашими Рідними, Друзями і Односельчанами, що дня 6-го квітня 1958 р. в Рудні-Львів, Зах. Україна, упокоївся в Бозі наш Найдорожчий Батько та Дідусь

бл. п. ЛУКА А. КУШНІР

б. старшина У.Г.А., довголітній педагог та управитель школи в Плотичі Великій, пов. Бережани.

Горем прибиті

АНДРІЙ, ОСТАП, ЮРІЙ, сини з родинами.

АБСОЛЬВЕНТИ УГА — УТГІ
з глибоким сумом сповіщають про передчасну смерть

✝

д-ра мед. Олександра
ПЛІТАСА

що наступила 27-го квітня 1958 р. в Балтиморе, Мд.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Шановній Дружині, Абсольвенти УГА-УТГІ висловлюють своє глибоке та щире співчуття.

Контактний Комітет
Абсольвентів і Студентів УГА-УТГІ

АБСОЛЬВЕНТИ УГА — УТГІ
висловлюють своє глибоке та щире співчуття колеґам Ірині і Петрові ШОХ, з приводу смерти їхнього батька

✝

бл. п. інж. Павла
ВОЛОСЕНКА

Контактний Комітет
Абсольвентів і Студентів УГА-УТГІ

ПОДЯКА

Волею Всевишнього, після тяжкої недуги, на 33 році життя відійшов у вічність дня 2 квітня 1958 року наш Найдорожчий і Незабутній МУЖ, БАТЬКО, СИН і БРАТ

бл. п. ПАВЛО ГРИЦАК

В невимовному жалю висловлюємо нашу щиру подяку Всч. о. В. Жолкевичеві з Торонта, Всч. о. Й. Кузьмякові Ч.С.В.В. і Всч. о. М. Кулиничеві за відправлення похоронних обрядів та жалібні промови. Хорові „Думка" за відспівання панахид. Наша сердечна й особлива подяка п. Д-р А. Берльштайнові, Керівникові Слов'янського Відділу Центральної Бібліотеки в Ню Йорку за щире й приятельське відношення до Покійного, за часті відвідини в часі недуги та поміч і піддержку в нашому тяжкому горю. Рівнож п. Д-р Мішові, як також товаришам праці в Центральній та Бруклинській Бібліотеках наше щире спасибіг. З глибини серця дякуємо Родині Панства Загайкевичів, а особливо Орестові, який був присутній до останньої хвилини життя нашого Павлуся, Панству Рублям і Панству Гуцалюкам за відвідини під час недуги та за їхню щиру поміч в тяжких для нас хвилинах. Щиро дякуємо Професорові Д-р О. Галецькому, Проф. Д-р М. Чубатому, Д-р В. Ленциковві, Д-р Л. Ортинському, за прощальні промови на цвинтарі, п. Президентові УВАН М. Ветухові за участь в Похоронах, та поміщення статті в „Свободі". Представникам Товариств НТШ, УВАН, УТГІ, і Пластового Куреня „Бурлаки" за посмертні оголошення в пресі, за вінці й прощальні промови під час Похоронних відправ. Усім Рідним, Приятелям і Знайомим за вінці, квіти, пожертви замість квітів, Служби Божі, устні й письменні вислови співчуття, та участь в Похоронах, наша щира подяка.

Нехай Всевишній сторицею винагородить за так неоціниму поміч.

В глибокому смутку:

ДАРІЯ — Дружина. ОЛЯ і НУСЬО — Діти. ЛЮДМИЛА — Мати. ПЕТРО і РЕА — Брат і Братова і МУСЯ — братанка. ОЛЬГА й АДОЛЬФ СЛИЖІ — Тесті. МАРІЯ, АНТІН, ВОЛОДИМИР СЛИЖІ, ЯРОСЛАВ і ЯРОСЛАВА ПАНЧУКИ з дітьми — Шваґри.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ТАРЗАН, ч. 4051. Передсмертні слова.

WHEN THE FALSE PRIEST SAW TARZAN AND THE APES HE PLUNGED DOWNWARD WITH THE SACRIFICIAL KNIFE, DETERMINED TO EXECUTE STEVE HARRIS!

THE APE-MAN SAW BUT ONE CHANCE. AIMING CAREFULLY, HE HURLED HIS OWN WEAPON--

--AND STRUCK THE USURPER IN THE CHEST! "KILL THEM, KILL!"-- HE SCREAMED TO HIS FOLLOWERS-- AND THEN SANK LIFELESS TO THE FLOOR.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

8-4-4051

Коли віроломний жрець побачив Тарзана і мавп, він кинувся з жертвенним ножем, рішений вбити Стіва Гарріса!

Мавполюд бачив тільки єдину можливість. Дбайливо цілюючи, він кинув свою власною зброєю...

І поцілив нахабу в груди! — Вбивайте їх, вбивайте! — кричав він до своїх послідовників... а тоді похилився мертвий на долівку.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"